

Mieczysław Gogacz

Sesja naukowa w Bari na temat Esse

Studia Philosophiae Christianae 22/2, 223-225

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

MIECZYŚLAW GOGACZ

SESJA NAUKOWA W BARI NA TEMAT ESSE

Czwarta z kolei Międzynarodowa Sesja Filozoficzna, zorganizowana z inicjatywy Centrum Badań Filozoficznych św. Tomasza z Akwinu z siedzibą w Paryżu, odbyła się tym razem we Włoszech, w dniach od 26 do 28 września 1985 w Instytucie Filozofii na Uniwersytecie w Bari. Przewodniczącą Sesji była pani prof. Ada Lamacchia.

Przypomnijmy, że poprzednie Międzynarodowe Sesje Filozoficzne, organizowane przez Centrum św. Tomasza w Paryżu, odbyły się we Francji, na Uniwersytecie Paris XII w Créteil. Ich przewodniczącą była pani prof. Jeannine Quillet. A oto tematy Sesji: w 1982 relacje osobowe, w 1983 człowiek jako osoba, w 1984 relacja poznania. (Por. sprawozdania w *Studia Philosophiae Christianae* w następujących zeszytach: 18, 1982, z.1, 240—247; 20, 1984, z.1, 221—222; 20, 1984, z.2, 215—220; 21, 1985, z.2, 226—236).

Czwarta, w 1985, Sesja była poświęcona tematowi *esse*. Uczestniczyło w tej Sesji około 40 osób. Językiem Sesji był zasadniczo język francuski. Posługiwano się jednak także językiem włoskim i angielskim.

W pierwszym dniu, 26 września na posiedzeniu przedpołudniowym po otwarciu obrad i zarysowaniu problematyki zjazdu przez panią Adę Lamacchia, która zarazem przewodniczyła temu posiedzeniu, wykład inauguracyjny wygłosił prof. dr hab. Stefan Świeżawski z Warszawy pt. „Istnienie według arystotelizmu XV wieku”. Z kolei pani Héléne Campos odczytała wykład nieobecnego mgr Jacka Górniaka z Paryża na temat istnienia w filozofii Dawida z Dinant.

W tym samym pierwszym dniu na posiedzeniu popołudniowym, któremu przewodniczył ks.doc.dr hab. Leszek Kuc z Międzypakonnego Studium Filozofii w Bari, wygłoszono trzy wykłady: prof. dr hab. Mieczysław Gogacz z ATK w Warszawie mówił o „Istnieniu według tomizmu konsekwentnego”; prof. R. Lahaye z Neuilly s/Seine we Francji przedstawił „Ustalenia różnych znaczeń słowa istnieć w filozofii św. Tomasza z Akwinu”; dr Marek Prokop z Paryża sformułował „Uwagi na temat bytu i istnienia według Awicenny”.

W drugim dniu, 27 września na posiedzeniu przedpołudniowym, któremu przewodniczył ks. dr Kosimo Rheo z Międzypakonnego Studium Filozofii w Bari, prof. Ada Lamacchia mówiła na temat „Pojęcia i struktury bytu w filozofii Tomasza Campanelli”, a prof. H. Seidl z Nijmegen w Holandii przedstawił temat „Świadomość i byt według św. Tomasza z Akwinu”.

W tym samym drugim dniu na posiedzeniu popołudniowym pod przewodnictwem także ks. dr Kosimo Rheo wykład pt. „Trudności

w przyjęciu przez filozofię współczesną problematyki istnienia” wygłosił dr Tadeusz Klimski z ATK w Warszawie, a prof. B. de Margerie z Paryża rozważał następujący temat: „Od bytowania zmysłowego przez byt niematerialny i przygodny mojej duszy do intuicji bytu absolutnego mojego Stwórcy”.

Z kolei w dwu sekcjach problemowych wygłoszono komunikaty.

Na sekcji, której przewodniczył ks. dr Kosimo Rheo, program obejmował pięć wystąpień: prof. C. Lauriola „O Dunsie Szkocie”, dr L. Miccoli „Materia według Dunsza Szkota”, dr V. Castellano „O Erazmie z Rotterdamu”, G. Grosso „Pojęcie bytu u Mistra Eckharta”, D. Nardelli „Pojęcie bytu u Mikołaja z Kuzy”. Prelegenci, przemawiający na tej sesji, są pracownikami naukowymi lub doktorantami na Uniwersytecie w Bari.

Na sekcji, której przewodniczył ks. doc. dr hab. L. Kuc, rozważano następujące zagadnienia: mgr M. Kaczorek „Istnienie i przypadłości w przypisywanym św. Tomaszowi dziełku O naturze przypadłości”, mgr S. Krajski „Istnienie w dziełku św. Tomasza O bycie i istocie”, dr R. Bottalico „Istnienie Boga i istnienie stworzeń według św. Tomasza z Akwinu”, mgr K. Szałata „Istnienie w polskim tomizmie tradycyjnym”. Oprócz dr R. Bottalico, który pracuje w Międzynarodowym Studium Filozofii w Bari, inni prelegenci na tej sesji są doktorantami w ATK. Spośród nich asystentem w ATK jest mgr K. Szałata.

W trzecim dniu, 28 września, odbyło się posiedzenie tylko przedpołudniowe. Posiedzeniu przewodniczył ks. prof. B. de Margerie. Wykład wygłosił ks. doc. dr hab. Leszek Kuc pt. „A propos hermeneutyki istnienia stosowanej przez św. Tomasza z Akwinu (istnienie i miłość)”. Po wykładzie i zamknięciu trzydniowych obrad przez panią prof. Adę Lamacchia, odbyło się posiedzenie współpracowników dwumiesięcznika „Journal Philosophique” (Dziennik Filozoficzny), wydawanego w Paryżu przez Centrum Badań Filozoficznych św. Tomasza z Akwinu. Posiedzeniu przewodniczył dr Marek Prokop, redaktor naczelny pisma i przewodniczący Centrum św. Tomasza w Paryżu.

Międzynarodowa Sesja Filozoficzna w Bari charakterystyzowała się tym, że stanowiła zaprezentowanie wielu nurtów i szkół filozoficznych średniowiecza aż do XV wieku włącznie oraz różnorodnych metodologii badania historii filozofii, np. erudycjonizmu, ukazywania opozycji między szkołami, precyzowania twierdzeń badanych autorów z pozycji języka, komentowania twierdzeń badanych autorów z pozycji źródeł ich filozofii. Tomiści konsekwentni proponowali ujmowanie twierdzeń badanych autorów z pozycji ich koncepcji bytu. Powoduje to, że nie porównuje się treści tekstów, lecz ustala się w tekstach twierdzenia o pryncypiach i twierdzenia centralne tekstu, odczytywane konsekwentnie w świetle teorii pryncypiów bytu.

Należy dodać, że na Sesji można było odnotować także kilka sposobów prezentowania tomizmu lub odmian tomizmu: tomizm erudycjonistyczny nie kierujący się określonym rozumieniem esse (H. Seidl), tomizm tradycyjno-egzystencjalny (S. Świeżawski), tomizm tradycyjny szkotyżujący wykładany nie w temacie istnienia i istoty, lecz nieskończoności i skończoności (B. de Margerie), tomizm transcendentálny wykładany z pozycji analizy języka (R. Lahaye), tomizm konsekwentny, w którym ujmuje się tezy zgodnie ze wszystkimi twierdzeniami metafizyki jako nauki o pryncypiach bytu (L. Kuc, M. Gogacz, T. Klimski, R. Bottalico, M. Kaczorek, S. Krajski K. Szałata). Tomizm kon-

sekwentny wywołał zainteresowanie jako poważna propozycja ujmowania metafizyki bytu.

Podstawą tych stwierdzeń są głoszone na Sesji wykłady, a przede wszystkim dyskusje.

W związku z wykładem prof. dr hab. Stefana Świeżawskiego, który omawiał pozytywne i negatywne opinie o Arystotelesie i w tych opiniach poglądy, że myśl św. Tomasza jest tylko komentarzem do myśli Arystotelesa oraz w związku z wykładem mgr Jacka Górniaka, prezentującego ujęcia Dawida z Dinant jako wierne odczytanie metafizyki Arystotelesa, dyskutowano właśnie metodę badania tekstów. Formułowano przekonanie, że metodę badań wyznacza przyjęty przedmiot metafizyki. Zastanawiano się nad problemem, dlaczego teoria przyrody sprawczej u Arystotelesa nie wyznaczyła w jego metafizyce teorii stwarzania. Kwestionowano monizującą interpretację poglądów Arystotelesa.

W związku z wykładem prof. dr hab. Mieczysława Gogacza, prof. M. Lahaye, dr Marka Prokopa dyskutowano zagadnienie esencjalistycznego i egzystencjalnego ujęcia bytu, problem istnienia (*esse*) jako aktu, a nie przypadłości, co głosili Arabowie, temat stwarzania i podtrzymywania w istnieniu, problem czasu i stwarzania, odmiany tomizmu.

W związku z wykładem prof. dr Ady Lamacchia i prof. H. Seidla przyciągał uwagę problem więzi między bytowaniem i poznawaniem oraz czy istnienie jest pryncypium bytu, czy jego własnością, co głosi Campanella. Rozważano też zagadnienie wolności w poznaniu i naturę sumienia.

W związku z wykładem dr Tadeusza Klimskiego i ks. prof. B. de Margerie omawiano różnicę między neoplatońskim a tomistycznym ujęciem więzi między Bogiem i człowiekiem, różnicę między filozofią jako teorią wiedzy a filozofią jako teorią bytu.

A w związku z wykładem ks. doc. dr hab. Leszka Kuca należy podkreślić, że był to wykład ukazujący drogę myślową od recepcji bytu do wniosków metafizyki, porządkujący problematykę metafizyczną, wywołujący w słuchaczach potrzebę kontemplacji bytu.

TADEUSZ KLIMSKI

WSPÓLCZESNE TRUDNOŚCI W PRZYJĘCIU PROBLEMATYKI *ESSE* *

1. Filozofia współczesna w ujęciu M.J. Siemka. 2. Cechy filozofii współczesnej. 3. E. Gilson o filozofii współczesnej. 4. Różnice metodologiczne między filozofią klasyczną a współczesną.

1. FILOZOFIA WSPÓLCZESNA W UJĘCIU M.J. SIEMKA

W polskiej literaturze filozoficznej obraz filozofii współczesnej, która rozpoczyna się w II poł. XX w., zarysowuje prof. M.J. Siemek, który zestawia wyniki badań Kanta, Hegla, Nietzschego, Marksa, Husserla,

* Wypowiedź ta jest tekstem komunikatu wygłoszonego na Międzynarodowym Kolokwium Filozoficznym, zorganizowanym 26–28 września 1985 r. przez Instytut Filozofii na Uniwersytecie w Bari.